

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Märta Alsen
Planhandläggare
010-2233424
marta.alsen@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(7)

2021-02-05

402-10014-
2020

Uppsala kommun
SBF.planadministrator@uppsala.se

Samråd om förslag till detaljplan för Västra Librobäck i Uppsala kommun, Uppsala län

Handlingar daterade 2020-12-18 för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900)

Syfte

Syftet med planläggningen är att möjliggöra industri och verksamheter med fokus på företag och näringsidkare med ett blandat verksamhetsinnehåll. Motivet till planläggningen är en hög efterfrågan på mark för verksamheter och ett stort behov att planera för ett ökat antal arbetsplatser inom Uppsala kommun.

Överensstämmelse med översiktsplanen

Förslagen exploatering är i linje med vad som anges i Uppsala kommuns översiktsplan 2016

Strukturprogram för Librobäck

Strukturprogrammet för Librobäck godkändes av dåvarande byggnadsnämnden år 2006. Buller från flygverksamheten på Ärna flygfält och skottbuller från skjutbanorna vid Ärna begränsar möjligheterna till ändrad markanvändning inom området norr om Bärbyleden. Detta gäller främst bostäder men även annan verksamhet som kan vara känslig för störningar. Planområdet för Västra Librobäck låg inom utredningsområdet Nordvästra staden. Strukturprogrammets förslag innehöll bland annat reservation av mark för små och medelstora verksamheter. Förslaget syftade även att erbjuda mark för de verksamheter som då var aktuella för flytt från stadens olika omvandlingsområden, däribland Börjetull och Kungsängen. I riktlinjerna för översiktsplan 2006, som var aktuell vid framtagandet av strukturprogrammet, slogs det fast att handel inte bör tillåtas norr om Bärbyleden. Denna avvägning gjordes mot bakgrund av en rapport från Handels Utredningsinstitut, HUI, år 2006 och ett förslag till handelsstrategi för Uppsala kommun.

Planförslaget är inte i linje med vad strukturprogrammet för Librobäck anger.

Länsstyrelsen synpunkter utifrån ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL

Kulturmiljö och landskapsbild

Planområdet ligger på en höjdsträckning mellan ett par äldre vägsträckningar som leder in till staden, Gamla Börjevägen i söder och Börjevägen (väg 272) i norr samt mellan Fyrisån och Librobäck.

Under förhistorisk tid låg området länge under vatten men det finns fornlämningar från bronsålder, järnålder och fram i tiden inom och vid sidan av planområdet. Indikationer på en högstatusmiljö från yngre järnålder/tidig medeltid finns väster om planområdet. Öster och sydöst om planområdet finns bytomterna Gränberga, Husby och Överby, tre byar med ett medeltida och sannolikt gemensamt ursprung. Det har i området funnits koppling till kungamakten (SAU rapport 2014:3 och Arkeologikonsult rapport 2020:3361).

Riksintresse för kulturmiljö

Kommunen skriver under rubriken miljöaspekter att de bedömer att entrén till Uppsala eller riksintresset för Uppsala stad inte kommer att påverkas påtagligt. Länsstyrelsen anser att landskapsbilden kommer att förändras och ny bebyggelse på höjden kommer att visuellt påverka det omgivande öppna odlingslandskapet som medger långa utblickar. Länsstyrelsen bedömer att den även kommer att/riskerar att påverka siktlinjer in mot Uppsala domkyrka och Uppsala slott, landmärken som är långväga synliga i omlandet och utgör en viktig del av Uppsalasiluetten. Från båda vägarna och framför allt från väg 272 är Uppsala domkyrka och Uppsala slott synliga redan från långt håll när man närmar sig staden. Därmed påverkas riksintresse för kulturmiljö Uppsalaslätten och Jumkilsåns dalgång (C35) och Uppsala stad (C40A).

Enligt Länsstyrelsen behöver kommunen visa hur riksintressen för kulturmiljö tillgodoses, visa hur hänsyn tas till Uppsala domkyrka och siluetten för att undvika påtagligt skada riksintresset Uppsala stad (C40A) samt föreslå och beskriva åtgärder för att minska visuell påverkan på riksintresse Uppsalaslätten och Jumkilsåns dalgång (C35).

MKN- vatten

De aktuella vattenförekomsterna är redan i dagsläget utsatta för högt påverkanstryck. Vattenförekomsterna kommer även fortsatt att bli utsatta för stort påverkanstryck i och med den planerade exploateringen. Länsstyrelsen vill påtala att ytvattenförekomsterna Fyrisån Ekoln – Sävjaån (WA67670465) samt grundvattenförekomsterna Jumkilsåsen-Broby (WA46767377) och Uppsalaåsen-Uppsala (WA99626655) utgör recipient.

Grundvattenförekomsterna har god kvantitativ status. Uppsalaåsen-Uppsala har otillräcklig kemisk status pga. bekämpningsämnet BAM (2,6-diklorbensamid), Jumkilåsen-Broby där data saknas bedöms ha god status. Fyrisån Ekoln-Sävjaån har måttlig ekologisk status beroende på övergödning och särskilt förorenade ämnen samt

uppnår ej god kemisk status, vilket beror på kvicksilver och bromerad difenyletrar samt Antracen, PFOS, Benso(a)pyrene och Tributyltennföreningar.

Samtliga ytvattenförekomster riskerar att inte uppnå god status med avseende på föroreningar kopplade till urban markanvändning (dagvatten). Kommunen behöver föra ett förtydligande resonemang kring dessa förekomster och då särskilt redogöra för kumulativ påverkan från befintlig och planerad exploatering kopplat till alla relevanta vattenförekomster. Det finns ett icke försämringskrav kopplat till MKN för vatten, vilket är viktigt att uppfylla. Det behöver även ske en förbättring för att normerna ska följas och Sverige ska kunna uppnå uppsatt målar. När ekostatus är dålig, särskilt när förorenande ämne är måttlig eller ett prioriterat ämne har sämre än god status är icke-försämringskravet strikt. Det vill säga ingen ytterligare försämring är tillåten ens inom en klassgräns. Riskeras en ytterligare försämring är verksamheten inte tillåtlig.

Enligt planen finns ingen kommunal dagvattenanläggning utanför planområdet för rening eller fördröjning av dagvatten. Detta ställer större krav på hanteringen inom planområdet. I dagvattenutredningen redovisas utsläppshalter efter reningssteg (regnväxtbädd och dagvattendamm) som komplimenteras med antingen biokol eller brunnsfilter. Länsstyrelsen bedömer dessa åtgärder som tillräckliga men vill betona vikten av att de genomförs för att följa icke-försämringskravet kopplat till MKN vatten.

Detta förutsätter att dagvattenutredningens förslag på åtgärder genomförs. Länsstyrelsen anser att detaljplanen behöver korrigeras enligt nedan:

- Det behöver framgå från plankartan var LOD-anläggningarna ska placeras som enligt dagvattenutredningen bör utgöra 6 % av kvartersmarken. Kan inte detta göras behöver skyddsåtgärderna säkerställas på annat sätt.
- Plankartan indikerar att dagvattendammar utgör naturområden. Dagvattendammar bör räknas som skydds/åtgärdsområden, då de utgörs av en anläggning.
- Förtydliganden behövs i dagvattenutredningen huruvida föroreningsberäkningen har inkluderat biokol alternativt brunnsfilter samt vilket värde man har använd för avskild mängd.

Alternativt behöver kommunen förtydliga varför de små, men ändå ökande föroreningsmängderna bidrar till att MKN för vatten kan följas. Här behöver icke-försämringskravet och kumulativa effekter beaktas. Länsstyrelsen vill särskilt betona att riskeras en ytterligare försämring kan det innebära att verksamheten inte är tillåtlig.

Råd enligt 2 kap. PBL

Fornlämningar

Det finns flera fornlämningar inom planområdet och plangränsen gränsar även till fornlämningar. Plangränsen går i flera fall genom fornlämningarnas skyddsområden

(fornlämningsområde) och skär även genom fornlämning. Berörda fornlämningar, även inom planbeteckning Natur och Park, kommer att behöva undersökas arkeologiskt och tas bort. Inför Länsstyrelsens beställning av arkeologisk undersökning kommer det att behöva utföras en arkeologisk förundersökning. Resultaten av arkeologisk förundersökning ligger sedan till grund för beställningen. Arkeologisk förundersökning och arkeologisk undersökning kan utföras med en detaljplan som vunnit laga kraft.

Om någon fornlämning kan bevaras inom planbeteckning Natur måste det framgå tydligt att alla markingrepp, övertäckning eller annan påverkan på fornlämning kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen. Om tillstånd medges kan det komma att krävas arkeologisk undersökning.

Enligt Länsstyrelsen ska inte plangränser gå genom eller ligga för nära fornlämningar. Det skyddsområde som alla fornlämningar har är till för att fornlämningen ska kunna bevaras och förstås i det kulturhistoriska sammanhang som de tillkommit i d v s ska kunna var läsbart i landskapet.

Övrigt kulturmiljö

Linnéstig Husbyvandringen sträcker sig längs halva sträckan av Gamla Börjevägen utmed planområdet. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redovisa vilka åtgärder som ska göras för att Linnestigen Husbyvandringen inte påverkas negativt av föreslagen exploatering.

Upplysningsvis vill Länsstyrelsen informera om att texten om Natur- och kulturvärden i Bilaga 4a dagvattenutredning, sid 3.6 har flera fel. Fornlämningar beskrivs som riksintressen och arkeologisk utredning som arkeologisk undersökning.

Naturmiljö

Ett skogsparti med gammal skog, brynazonen, åkerholmarna liksom ett grönt stråk genom planområdet avses sparas vilket är positivt för den biologiska mångfalden. Bebyggelse och vägar planeras dock nära dessa miljöer och det behöver utredas mer i detalj i vilken omfattning de behöver tas i anspråk. Länsstyrelsen anser att eventuella ianspråktaganden av naturmark ska föregås av en naturvärdesinventering för att det ska vara möjligt att göra en korrekt bedömning av påverkan, behovet av anpassningar och förenlighet med miljöbalkens bestämmelser.

Förenlighet med 7 kap miljöbalken

Vissa biotoper i odlingslandskapet, t.ex. alléer, stenmurar, odlingsrösen, öppna diken och åkerholmar, omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap 11 § miljöbalken. De definieras i bilaga 1 till förordning om områdesskydd (FOM).

I planbeskrivningen anges att detaljplanen berör även det generella biotopskyddet eftersom det finns åkerholmar. Inom planområdet finns även öppna diken som kan vara biotopskyddade vilket inte framgår av handlingarna.

2021-02-05

402-10014-2020

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Dispens söks hos Länsstyrelsen. Om dispens kan medges för att skada ett biotopskyddsobjekt krävs i normalfallet att skadan kompenseras.

Länsstyrelsen anser att det generella biotopskyddet ska beaktas under planprocessen och att det ska utredas i vilken omfattning biotopskyddsobjekt finns, var de finns, vad de består av, deras betydelse för den biologiska mångfalden i området och hur de påverkas av planens genomförande, exempelvis genom schaktning, upplag, förändrar markanvändning efter detaljplan (även parkmark), bebyggelse etcetera.

Om ett biotopskyddsobjekt för en generell skyddad biotop som enligt definitionen i FOM ska ligga i jordbruksmark inte kan undantas från ett planområde kan det innebära att skyddet för biotopen upphör. Om en sådan biotop kommer att omges helt av bebyggelsemark istället för jordbruksmark gäller inte biotopskyddsbestämmelserna för biotopen längre. För de biotopskyddsobjekt som avses sparas inom planområdet anser Länsstyrelsen därför att de ska skyddas genom planbestämmelse NATUR.

Biotopskyddet är en förbudslagstiftning och det behövs särskilda skäl för att dispens ska kunna medges. I första hand ska möjligheten att bevara objekten utredas liksom behovet av skadeförebyggande åtgärder. En eventuell dispensprövning bör ske innan granskningsskedet eftersom det kan uppstå behov av anpassningar av planen, exempelvis till följd av krav på skadeförebyggande åtgärder, kompensationsåtgärder eller vid en nekad dispens.

Förenlighet med miljöbalkens 8 kap.

Detaljplanen berör enligt planbeskrivningen inte miljöbalkens kapitel 8. Det framgår inte hur denna bedömning gjorts. Länsstyrelsen anser att detta behöver förtydligas. Detaljplanens förenlighet med artskyddsförordningens bestämmelser ska ingå i denna bedömning.

Förenlighet med 3 kap 4§ miljöbalken

Brukningsvärd jordbruksmark får enligt miljöbalken tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I riksintresseutredningen (SOU 2015:99), Planering och beslut för hållbar utveckling, gjordes en översyn av 3 kap. MB och relevanta delar av 4 kap. MB i syfte att analysera systemets brister och en bedömning av hur bristerna kan åtgärdas. I utredningen konstateras att det är uppenbart att jordbruksmarken är en viktig naturresurs som bör hanteras långsiktigt så att brukningsbar mark finns tillgänglig även i framtiden. Det konstaterades dock också att jordbruksmark kan tas i anspråk för väsentliga samhällsintressen, som väsentliga samhällsintressen anges:

- bostadsförsörjningsbehovet
- lokalisering av bostäder, arbetsplatser, service och transportsystem nära varandra
- behovet av välfungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem

- behovet av goda, säkra och klimatsmarta transport-möjligheter
- säkerställande av viktiga sociala aspekter; ex. arbetstillfällen, sjukvård, näringsverksamheter som bidrar till ekonomisk och innovationsrik tillväxt, kultur och fritidsaktiviteter.

Kommunen anger att föreslagen lokalisering av industri och handel på jordbruksmark är förenlig med vad som anges i översiktsplanen och dessutom utgör ett väsentligt samhällsintresse då det innebär lokalisering av arbetsplatser och handel i närheten av bostäder och befintlig infrastruktur.

Länsstyrelsen anser dock att kommunen inte i tillräcklig utsträckning har redovisat om behovet av kan tillgodoses på annan mark, d.v.s. kommunerna har inte visat att det inte fanns annan mark att ta i anspråk för den planerade bebyggelsen.

Länsstyrelsen hänvisar till planeringsunderlaget ”Jordbruksmark i prövning och planering” som togs fram av länsstyrelsen under 2020. [Jordbruksmark i prövning och planering \(lansstyrelsen.se\)](#)

Koppling till miljömålen

Länsstyrelsen anser att den fysiska planeringen utgör ett viktigt verktyg för att uppnå miljömålen. PBL (2010:900) är direkt knuten till miljöbalken, enligt dess 2 kap 2 §. Miljömålen ska enligt miljöbalkspropositionen (1997/98:45) vara vägledande vid tillämpningen av miljöbalken.

En översiktlig redovisning av miljömål på olika nivåer, det nuvarande miljötillståndet och planinnehållets förhållande till detta saknas, vilket gör det svårt att bedöma föreslagna åtgärder från miljösynpunkt. Länsstyrelsen anser att planförslaget bör utvecklas avseende [Utbyggnad av verksamheter som ger upphov till ökade transporter](#).

Klimatanpassning

I både planbeskrivning och dagvattenutredning klargörs att planområdets dagvattenhantering inte dimensioneras för att klara ett skyfall. Det blir då viktigt att höjdsättningen inom området möjliggör för vattnet att ta vägen någonstans via sekundära avrinningsvägar, något som även påpekas i plandokumentet.

Det är positivt att en koppling till området intill tydliggörs då det ligger inom utpekad utbredningsområde för översvämningsrisk för att möjliggöra en minskning av dagvattenflödet till detta område.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen bedömer dock att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Detta behöver utredas vidare. Länsstyrelsen anser att det enligt 5§ miljöbedömningsförordningen punk 1 d har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen. Samråd ska hållas med Länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning och omfattning.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

7(7)

2021-02-05

402-10014-2020

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef plan- och bostadsenheten Annika Israelsson med planhandläggare Märta Alsen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Vilhelm von Unge, Tina Fors, Karin Gustavsson och Emilia Wolfhagen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till:

Försvarsmakten: plan@mil.se

Lantmäteriet: lantmaterimyndigheten@ uppsala.se

Trafikverket: eskilstuna@trafikverket.se